

VOTUM

J. W. JMci Pana CZACKIEGO Podczaſzego Koronnego Poſła z Województwa Wołyńſkiego, w Sprawie Sukceſſorow Siedlnickiego Podſkarbiego W. Koronnego, na Seymie Ordynaryinym w Warſzawie.

Die 6. *9bris* 1766. Dane.

POſtąpiłeś ſobie W. K. Mość przyzwoitą Wielkim Krolom cnotą, używaiąc miłoſierdzia dla Sukceſſorow Siedlnickiego Podſkarbiego W. Koronnego, ktore gdyby Trony nieotaczało, nayokropnieyſzemi Kroleſtwa napełnione byłyby przeciwnościami, lecz nie będzieſz nam miał za złe Nayiaśnieyſzy Krolu, że nie ſurowości, bo tey iſtota ſprawy niewyciąga, lecz ſprawiedliwości domagamy ſię.

Biorąc w tey ſprawie Urząd y powinność Sędziego, ieſtem obowiązany dać kreſkę, a kreſkę ſprawiedliwą, ktorą nathniony ieſtem z właſnego ſumnienia mego przeświadczenia, z ktorey Sędziemu BOGU (maiącemu rozſądzać ſame ſprawiedliwości naſze) rachować ſię będę powinien.

Jako przyiaźń, y ſpokrewnienie, bogactwa ani ubóſtwo ſtron niepowinny bydź celem Sędziego, lecz tylko ſama ſprawiedliwość, tak z tey przewyżſzaiąca przeciwnych głoſow większość zwracać niepowinna, *qui fecit quæ potuit, Legem adimplevit.*

Winien ieſtem uſzanowanie J. P. Podſtolemu Koronnemu, chciwie zawſze pragnąłem Jego przyiaźni y Jego wſpoł

konſukceſſorow, znam Jego znakomite talenta, znaczne zaſſugi, y mocną mam ufność, że z ſprawiedliwego, hoynego w Dobrodzieyſtwach Pana łaſk ſzafunku będą nadgrodzone, lecz zapomnieć nie mogę potrzebney Cycerona choć Poganina przeſtrogi, *in amicitia hæc prima lex ſtatuenda eſt, ut nec rogemus injuſta, nec rogati ſaciamus.*

Mam pewną wiadomość, że fortuna Siedlnickiego Podſkarbiego W. Koronnego po bezpotomnym Jego zeyściu na trzy rozdzieliła ſię części, z ktorych każda ciężarom zoſtawionym podlegać powinna, niemamy pewności o ſtanie dobr y długow tegoż zmarłego Podſkarbiego, a zatym konkludować nie mogę, czyli wiele, czyli mało daie J.P. Podſtoli Koronny, wiele daiąc niech ſiebie niekrzywdzi y ſwoich konſukceſſorow, mało daiąc, krzywdaby była Rzepltey, ktorey dobro naypierwſze mieć powinno względy.

Sprawa *potioritatis* z tey dobrey moiey ſprawiedliwey y do Oyczyzny moiey przywiązaney myśli nie może mnie ſtrącać, wyznaię że z ſłuſzności dla dobrey między ludzmi zachowania wiary, długi zaciągnione od Siedlnickiego przed obięciem Podſkarbſtwa W. Koronnego powinny bydź naypierwey mieſzczone, lecz poprzedzać powinny poźniey zaciągnione, y ieżeli zupełny Rzepltey dług niepomieści ſię, nie moia będzie wina uſzczerbku iakowego, lecz niedoſtatek tey fortuny, cięſzkość dochodzenia zatrudniaćby niepowinna, każdemu miło będzie uſłużyć Oyczyźnie, ſprawa nayprędſza bo iey wſzyſtkie prywatne uſtępować powinny ile że obficie nadgradzane ſą uſługi.

Kalkulacye innych Podſkarbich z Summ ryczałtowych nie mogą mnie przekonywać, powinna bowiem była bydź następuiących Podſkarbich Prawidłem y przykładem Konſtytucya 1736. *vol:* 6. *fol:* 659. *Titulo Skarb Koronny*, dla Moſzyńſkiego poſtanowiona, iakoż Prześwietna Kommiſſya Ekonomiczna poſtanowioną tą Konſtytucyą Podſkarbim penſyą z rachunkow Siedlnickiego Podſkatbiego W. Koron: wytrąciwſzy, y prawdziwe wydatki, 2865250. za rzetelny dług uznała, a o 1200000. dla rezolucyi do nas Stanow odesłała.

Podatki ſą uſtawicznie wymagane ktore przykre będą naſzym wſpoł Obywatelom tym przykrzeyſze że długi Rzepltey winne ktoreby ie zaſtępować mogły tak łatwo ſą odpuſzczane. Potrzeby Rzepltey pomnażaią, ſię a ſpoſoby ułatwienia onych oddalaią ſię, dawne ſprawiedliwe długi Kon-

ſtytu-

ſtytucyami dawnemi y receſſami iako y nowemi upewnione wymagaią ſprawiedliwości, co nam Jnſtrukcya naſza zaleca; a iakże o tey zapominaiąc czynić łaſki y miłoſierdzie, wſzakże *potior pars Iuſtitiæ quam pietatis.*

A zatym iako mi ſię zdaie nieſłuſznością aby niewinni za winnych wypłacali, aby tym nieoddawać ktorym ſię należy, a tym darować od ktorych ſię należy odebrać, iako wybrani ieſteśmy nie dla umnieyſzenia pożytkow Rzepltey, y nie mamy mocy iey dobrem hoynie ſzafować, lecz dla powiękſzenia iey pożytkow tak zupełney żądaiąc ſprawiedliwości y powinności nie mogę ſię zgodzić na podpiſanie tego Projektu, ale iako to ieſt dzieło ſprawiedliwości *reddere cuiq; quod ſuum eſt*; tak aby Rzeczypoſpolitey oddano co ſię Jey słuſznie należy zdaiemi ſię, nie mogąc na niczyią, tym więcey na Rzepltey ſzkodę pozwolić, bo bym był obowiązany do reſtytucyi.

MOWA TEGOZ

Z okazyi wnieſionych długow przez Rzeczpoſpolitą niektorym Domom winnym przez Receſſa dawne y pozne upewnionych. *Die 7. 9bris* 1766. miana.

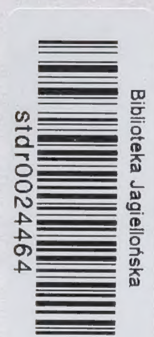
TEn ieſt ſprawiedliwy rząd, gdzie ukrzywdzeni ſprawiedliwość, zaſłużeni nadgrodę, źle czyniący karę odbieraią. Wiele do upadku Atheńſkiey Rzepltey pomogły nieſłuſzne z zaſłużonemi ſobie obywatelamy poſtępki.

Zoſtaią w oczekiwaniu choynych ſwych na potrzebę Rzepltey wydatkow dla niedoſtatku iey dotąd wſtrzymanych, wielą receſſami upewnionych Dom y Sukceſſorowie Szczęſnego Potockiego, y Staniſława Jabłonowſkiego Kaſztelanow Krak: Hett: Wiel: Koron: iuż nie łaſki ani miłoſierdzia, ale ſprawiedliwości w wypłaceniu winnych ſobie długow, do tey liczby upewnione Summy Domow Ledochowſkich, Popielow, Sukceſſorow Krzeſzkowſkiego Sſty Włodzimierſkiego, z ktorych ieden z Kollegow naſzych J. P. Podkomorzy Krzemieniecki prezentuie ſię, należą. Exekucya Praw y ſprawiedliwość wymaga y naſza Inſtrukcya nam zaleca iak nayprędſze tych ſprawiedliwych pretenſyi uſpokoienie pod hoynym y łaſkawym W. K. Mci Panowaniem. Niech prawda y ſprawiedliwość ktore ſię zeſzły dawno, z ſobą złączone, w tym narodzie dla uſzczęśliwienia onego trwaią.

Znayduią się w Receſſach zaſługi Dziada naſzego Woyciecha Czackiego Staroſty Włodzimierſkiego Summy mu upewnione do nas Wnukow Jego ściągaiące się przez Woiewodztwo moie Wyłyńſkie zalecone, ale iako publiczne nad prywatne zwykłem zawſze przeważać pożytki, y na publiczney zostaiąc Funkcyi przyzwyczaiony ieſtem powſzechney nie właſney przeſtrzegać całości, tak naſze żądania z Bratem moim dalſzym łaſkawym W. K. Mci y Prześwietnych Stanow polecam względom.

Poſiadane Staroſtwa przez niektore oſoby z zaleconych Domow ſprawiedliwych długow ſtrącać ani umnieyſzać nie mogą, Staroſtwa, Krolewſzczyzny ſą chlebem zaſłużonych choćby im Rzeczplta żadnego niewinna była długu, należałyby ich zaſługom, wſzak wielu ani ſami, ani Anteceſſorowie ich, żadnych niedawſzy na potrzeby Rzepltey Summ, wiele znacznych poſiadaią Staroſtw, ſprawiedliwe długi ſłuſznie nadgrodzić należy, aby y ſprawiedliwości Monarchow, y kraie zdobiąca naywięcey była dopełniona, y publiczna Rzepltey wiara tak wielą Receſſami upewniona, zupełną tych ktorym winna ſatysfakcyą była ubeſpieczona.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0024464